

91. Perjantaina 21 päivänä syyskuuta 1990

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Hallituksen esitys n:o 71

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

Ilmoituksia

Siv.

Esitellään:

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 117 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1991 3022

6) Hallituksen esitys n:o 106 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 3 ja 14 §:n muuttamisesta 3026

Vaaleja:

2) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit 3023

7) Hallituksen esitys n:o 107 laiksi markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta „

8) Hallituksen esitys n:o 108 laiksi peruskoululain, lukiolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta „

Ainoa käsittely:

3) Ehdotukset vuonna 1988 pidetyn 75. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten ja suositusten johdosta „

9) Hallituksen esitys n:o 109 evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi 3027

Hallituksen esitys n:o 239/1989 vp. Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10

10) Hallituksen esitys n:o 110 laiksi metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta „

4) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1988 3024

11) Hallituksen esitys n:o 111 puutavarannittauslaiksi „

Mainittu kertomus (K n:o 4/1989 vp.) Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 20

12) Hallituksen esitys n:o 112 laiksi pellonraivauksen rajoittamisesta „

13) Hallituksen esitys n:o 113 laiksi viljan vientikustannusmaksusta 3028

Ensimmäinen käsittely:

5) Ehdotus laiksi kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä yleissopimuksen soveltamisesta 3026

14) Hallituksen esitys n:o 114 laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta 3029

15) Hallituksen esitys n:o 115 laiksi laivanrakennus- tai laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta „

16) Hallituksen esitys n:o 116 laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta 3029

17) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 51 laiksi korkotulon lähdeverosta „

18) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 52 laiksi leimaverolain 55 ja 61 §:n muuttamisesta 3037

19) Ed. Astalan ym. lakialoite n:o 53 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 103 §:n muuttamisesta „

20) Ed. Rinteen ym. lakialoite n:o 56 laiksi Outokumpu Oy:n eläkeläisten eläkeoikeuksien palauttamisesta 3038

21) Ed. Rengon ym. lakialoite n:o 57 laiksi rikoslain muuttamisesta „

22) Ed. Rusasen lakialoite n:o 58 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 89 §:n muuttamisesta 3041

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
H e t e m ä k i - O l a n d e r .

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat E. Aho, Alaranta, Donner, Hilpelä, Järvisalo, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kuuskoski-Vikatmaa, Laitinen, Lehtosaari, Mäkelä, Pohjanoksa, Renlund, Riihijärvi, Rinne, Soininvaara, Suominen ja Taxell.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Kautto.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Kauppinen, virkatehtävien takia ed. Hilpelä sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat E. Aho, Don-

Siv. ner, Kautto, Mäkelä, Pesälä, Pohjanoksa, Renlund, Riihijärvi, Rinne ja Taxell.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvaan syyskuun 14 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 134—136 ja 138, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 422, 429, 430, 432, 435, 437 ja 438. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys n:o 117 valtion tulo- ja menoarvioiksi vuodelle 1991

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto on ehdottanut, että puheena oleva asia lähetettäisiin valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan.

Eilen pidetyssä täysistunnossa julistettiin keskustelu päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Jokiniemi ed. Pelttarin kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että valtiovarainvaliokunnan tulisi pyytää asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalta siltä osin, kuin siinä on kysymys luvussa 35.15 rantojensuojeluohjelman toteuttamisen aloittamista ja Kolin kansallispuiston perustamista varten ehdotettujen määrärahojen käytön perusteista ja menettelyn lainmukaisuudesta.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemiesneuvoston ehdotus ”jaa”, ed. Jokiniemen ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 118 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiesneuvoston ehdotuksen.

Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Erikoisvaliokuntien täydennysvaalit

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksen 2) asiana on erikoisvaliokuntien täydennysvaalit.

Kun perustuslakivaliokunnan, lakivaliokunnan, talousvaliokunnan, sivistysvaliokunnan sekä maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaaleja varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka puhemiehistö on tänään pitämässään kokouksessa tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokuntien jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valittaviksi yhtä monta kuin vaaleissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaalit ovat yksimieliset ja että valituiksi ovat tulleet ehdokaslistojen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan jäseneksi ed. Vistbacka,

lakivaliokuntaan jäseneksi ed. Vistbacka,

talousvaliokuntaan varajäseniksi edustajat von Bell ja Muttilainen,

sivistysvaliokuntaan jäseneksi ed. von Bell sekä

maa- ja metsätalousvaliokuntaan jäseniksi edustajat Muttilainen ja Mäkelä.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset vuonna 1988 pidetyn 75. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien yleissopimusten ja suositusten johdosta

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 239/1989 vp.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitellyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää huomiota yleissopimukseen 168, joka koskee mm. työttömyysturvaa, sopimuksen 15 artiklan 1 b kohdan tulkintaa, ja edellyttää, että sopimuksen velvoitteet tulevat täytetyiksi. Tällä hetkellä nimittäin velvoitteet eivät tule täytetyiksi, kuten olemme eriävässä mielipiteessämme sosiaalivaliokunnassa todenneet. Hallituksen tulkinta on ollut, että nipin napin tämän artiklan vaatimukset täyttyvät. Kun asiaa on tutkittu ja selvitetty, niin on käynyt täysin selväksi mielestäni se, että työttömyysturvan peruspäiväraha ei yllä sopimuksen edellyttämälle tasolle.

Tällä hetkellä nettokuukausitulo sille, joka pelkän peruspäivärahan varassa on, on noin 1 870 markkaa. Tämä ei yllä edes toimeentulotuen eli käytännössä meidän vähimmäistoimeentulomme tasolle, mitä sopimus edellyttää. Asiaa on yritetty saada korjatuksi, kun työttömyysturvalakia on käsitelty sosiaalivaliokunnassa jo aikaisemmin. Tehtiin tänä vuonna peräti 2 markan tasokorotus. Se ei nosta tätä riittävälle tasolle. Nyt hallitus budjettiesityksessään esittää suuremmoista 3 markan tasokorotusta työttömyysturvan päivärahaan. Se on aivan yhtä nautettava summa kuin oli 2 markkaa, eikä se yllä tälle tasolle.

Kun ulkoasiainvaliokunta on velvoittanut huolehtimaan siitä, että sopimus täyttyy, niin näen, että kun sosiaalivaliokunta syksyn mittaan tulee hallituksen työttömyysturvain esitystä käsittelemään, niin asia tulisi vihdoinkin korjata ja korjata työttömyysturva kunnolla, reilusti niin, että se täyttää kunnollisen vähimmäistoimeentuloturvan ta-

son. Olisi vihdoinkin syytä muistaa työttömät, varsinkin kun työttömyys on taas kääntynyt ylöspäin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 1988

Ainoa käsittely

Mainittu kertomus (K n:o 4/1989 vp.)

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 20

Ensimmäinen varapuhemies: Käsitteilyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 20.

Keskustelu:

Ed. Pokka: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan sosiaalivaliokunta on näköjään päättänyt antaa mietintönsä lyhyen kaavan mukaisesti ja on oikeastaan kuitannut Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen kertomuksen aika vähällä. Itse asiassa ainoa asia, mihin täällä on puututtu, on Kansaneläkelaitoksen hallinnon uudistaminen.

Jos arvoisa rouva puhemies sallii, niin ehkä valtuutettujen puheenjohtajana voin muutaman reunahuomautuksen tehdä. Nimittäin jos valiokunta olisi halunnut pohtia kotimaisen eli suomalaisten sosiaaliturvan asioita, niin ehkä olisi pitänyt enemmän kantaa huolta perusturvan puutteista, koska nehan ovat tosiasia, jota tämän vaalikauden aikana ei ole pystytty korjaamaan.

Kuitenkin haluaisin, että se tulisi kirjatuksi pöytäkirjoihin, kertoa hiukan siitä, että me olemme valtuutettujen puolella oikeastaan viimeisen puolentoista vuoden aikana kantaneet aika suurta huolta ja koettaneet oikein itsellemmekin selvittää, miten meidän perusturvajärjestelmämme ja yleensä sosiaaliturvan käy, kun Eurooppa on yhdentymässä.

Euroopan talousalueen perustamisen myötä tähän Suomi joutuu hyväksymään Euroopan

yhteisön sosiaaliturvanormit. Siellä on sosiaaliturva-asetus. Euroopan yhteisö jättää jäsenvaltioilleen melko vapaat kädet sosiaaliturvan järjestämisessä. Kuitenkin meidän järjestelmämme poikkeaa erittäin paljon eurooppalaisesta mallista, niin että Euroopan yhteisön sinänsä väljät sosiaaliturvamääräykset aiheuttavat todella suuria vaikeuksia.

Perusongelma on, että suurin osa Suomen sosiaaliturvasta on sidottu Suomessa asumiseen, siis meillä on asuinpaikkaperiaate voimassa. Euroopan yhteisössä periaatteena on, että sosiaaliturvan tulee olla riippumaton asuinpaikasta ja pohjautua työsuhteisiin. Meillä on erittäin paljon nähty vaivaa viime vuosikymmeninä sen suhteen, että meillä on yksilöllinen sosiaaliturva. Se johtuu siitä, että Suomessa niin paljon sekä naiset että miehet käyvät palkkatyössä kodin ulkopuolella. Meillä on nähty erittäin paljon vaivaa sen suhteen, että meillä olisi yksilöllistä sosiaaliturvaa myös pienyrityksillä, maatalousrytätäjät mukaan luettuna. Keski-Euroopassa on vallalla sellainen bismarckilainen malli, että sosiaaliturvaedut ovat perhekohtaisia ja riippuvat siitä, mitä perheenpää tekee. Yleensä perheenpää eli mies Keski-Euroopassa käy työssä, siellä ei naisten työssäkäynti ole ollenkaan niin laajaa kuin Suomessa. Erityisesti tällainen perusturvajärjestelmä, joka meillä on toteutettu kansanvakuutuksen kautta, on aika tuntematon Pohjoismaitten ulkopuolella.

Nämä rakenteelliset erot ovat aika suuria, ja on ymmärrettävää, että jos näitä ruvetaan yhteensovittamaan, se tuottaa suuria vaikeuksia. On myös muistettava, että Suomeen saattaa lähivuosina tulla runsaastikin esimerkiksi idästä ja muista kuin EY-maista ihmisiä, joista oikeastaan viime aikoina on aika paljonkin puhuttu. Mikäli näin käy, myös nämä ihmiset tulevat suoraan suomalaisten perusturvan piiriin. Meidän on heistä huolehdittava, me emme voi sulkea heitä pois, jos he asuvat täällä.

Arvoisa rouva puhemies! Saattaa tulla paineita kansaneläkkeen muuttamiseksi vuositteittain kertyväksi, ja tämä on aika vaikea asia. Näin mm. Tanskassa on jouduttu jo tekemään. Tämähän merkitsisi sitä, että ihmisen, joka on koko ikänsä asunut Suomessa, eläke kyllä säilyy nykyisen suuruisena, mutta jos esimerkiksi puolet elämästään tai osan siitä asuu ulkomailla ja työskentelee

jossain muussa EY-maassa, niin ei saisikaan kuin osan kansaneläkkeestään täyden kansaneläkkeen sijasta. EY:n säännösten vaikutuksesta täyseläke jouduttaisiin antamaan kaikille henkilöille, jotka ovat ainakin jossain elämänsä vaiheessa, ehkä lyhyenkin aikaa, asuneet Suomessa, samoin kuin tietysti kaikki muutkin edut, joita Suomen sosiaaliturvajärjestelmään kuuluu. Eli tältä osin me saataisimme olla maksumiehenä. Jos esimerkiksi jugoslavalainen tai italialainen tai portugalilainen päättää käydä vähän aikaa työskentelemässä Suomessa, niin olemme velvollisia maksamaan hänen ja hänen perheenjäsentensä sosiaaliturvaa hänen varsinaiseen kotimaahansa.

Kansaneläkelaitoksessa on laskettu, että täyden kansaneläkkeen pääoma-arvo on yli 300 000 markkaa, mutta kysymys on siitä, että me valtuutettujen puolella emme pidä suotavana, että tällaisiin järjestelyihin pitäisi mennä. Nythän on pidetty itsestäänselvänä asiana, että kansaneläke kuuluu Suomessa kaikille ja että sitä on oikeutettu saamaan, kun tietyt kriteerit täyttyä. Näin ollen mallit, joita lähinnä Tanskan esimerkin pohjalta esittelin, tuntuvat aika huonoilta.

Tietysti tässä on periaatteellinen tausta, että kun taloudellinen kilpailu kiristyy, niin totta kai talouspoliittiset paineet perusturvajärjestelmän heikentämiseen kasvavat kaiken aikaa.

Käytän tämän puheenvuoron, arvoisa rouva puhemies, siksi, että me Kansaneläkelaitoksen valtuutetut kaikista puolueista kävimme alkutalvesta ulkomaankauppaministeri Salolaisen puheilla eduskunnassa ja toivoimme, että kansanvakuutuksen asia ja Kansaneläkelaitoksen edustuskin olisi yhdentymisneuvotteluissa mukana. Tietääkseni sellaista päätöstä ei ole vielääkään tehty. Sosiaaliturva näyttää kulkevan ihan omassa veneessään tai se ei kulje ollenkaan. Saattaa olla, että jos tähän asiaan ei paneuduta riittävästi, niin olemme aivan kummallisten tosiasioiden edessä muutaman vuoden päästä. Annan kyllä kiitosta eduskunnan sosiaalivaliokunnalle siitä, että sen viime keväänä integraatiotelonteosta antamassa lausunnossa asioihin kiinnitettiin mielestäni aivan oikein huomiota.

Korostan, arvoisa rouva puhemies, sitä, että meillä on oikeus edellyttää, että päätösvalta säilyy sosiaaliturva-asioissa Suomen

eduskunnalla, meillä suomalaisilla päättäjillä. Periaatteena tulee olla, että perusturvajärjestelmäämme sisältyvät edut säilyvät mahdollisimman koskemattomina ja että voimme kehittää etuuksiamme omilla päätöksillämme, koska käsittääkseni perusturvaedut on aika kovilla ponnistuksilla ja oikeastaan aika kovilla uhrauksillakin saatu aikaan. Ne ovat siis säilyttämisen arvoisia.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Pokka vähän moitti sosiaalivaliokuntaa, että mietintö oli niin lyhyt. Voin antaa muutamia taustatietoja. Kertomushan on tullut valiokuntaan jo 1989 keväällä, ja asiaa käsiteltiin sosiaalivaliokunnassa pitkään ja hartaasti. Nimenomaan käsiteltiin hallinnon uudistamista. Kuten eduskunnassa hyvin tiedetään, tästä asiasta valitsee varsin suuria ristiriitoja. Sosiaali- ja terveysministeriö ja hallitus ovat pyrkineet tuomaan selaista esitystä, joka ei valtuutettuja, ei sosiaalivaliokuntaa eikä ilmeisesti myöskään muita kansanedustajia ole tyydyttänyt. Sen takia tämä asia on aina vain viivästynyt.

Mielestäni on erittäin tärkeätä, koska Kansaneläkelaitos on eduskunnan valvonnan alla oleva laitos, että valtuutetut huolehtivat omalta osaltaan valvontatehtävästä ja että koko eduskunta huolehtii siitä, että tänne tulee sellainen esitys Kansaneläkelaitoksen hallinnon uudistamisesta kuin eduskunta tahtoo eikä sellainen, mitä jokin hallitus tai vielä vähemmän jokin ministeriö ja sen virkamiehet haluavat.

Olemme käsitelleet näitä kertomuksia lukuisia ja ottaneet niissä varsin isoihin asiakokonaisuuksiin kantaa. Ed. Pokka tietää varsin hyvin, kun tänään oli valiokunnan kuultavana seuraavaa kertomusta koskien, että näihin asioihin on valiokunnassa suuri mielenkiinto ja näihin paneudutaan.

Toinen asia, mihin tässä olemme ottaneet kantaa, on toimeentuloturva koskevien palvelujen kokoaminen. On erittäin valitettavaa, että perusturvaan joudutaan joka kertomuksessa palaamaan. Toivoisi, että tämä asia saataisiin vihdoin kuntoon. Kun ensi viikolla välikysymyksessä keskustelemme näistä asioista, niin toivon, että tämä lopultakin alkaa tuoda tuloksia, että ei tarvitsisi näistä asioista toistamiseen puhua.

Ed. Pokka: Rouva puhemies! Kansaneläkelaitoksen hallinnon uudistus näyttää ole-

van iäisyyskysymys. Eduskunnat ja ministerit vaihtuvat, mutta sellaista uudistusta, joka eduskuntaa olisi tyydyttänyt, ei ole saatu aikaan. Siinähan on eduskunnan kaikilla puolueilla, ainakin valtuutettujen tasolla, ollut yksimielinen kanta, että eläkelaitos on säilytettävä eduskunnan valvonnassa, koska katsomme, että vain sitä kautta jotenkuten voitaisiin seurata perusturvan kehittymistä ja saada siihen parannuksia. Ymmärsin, että edustaja äsken puheenvuorossaan suurin piirtein samoin ajatteli. Sosiaalivaliokunnan lausumia on vain turhaa laittaa niin kauan kuin hallituksessa ei valmistella järkevää esitystä. Sitä tässä nyt odotetaan.

Korostan, että tämä ei varmasti ole kii-reellisin asia, vaan substanssipuoli eli ihmisten asioiden auttaminen ja tässä tapauksessa perusturvan parantaminen, niin kuin tuossa puheenvuorossa sanoin, ja sen valvominen, että emme menetä perusturvaetuja Euroopan yhdentymisen varjolla turhanpäiten.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangais-tuksen estämiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen eräiden määräysten hyväk-symisestä sekä yleissopimuksen soveltami-sesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 71

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies: Kä-sittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely ju-listetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suu-reen valiokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuk-sen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan

6) Hallituksen esitys n:o 106 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 3 ja 14 §:n muuttamisesta

pankkivaliokuntaan

7) Hallituksen esitys n:o 107 laiksi markki-natuomioistuimesta annetun lain muuttami-sesta

8) Hallituksen esitys n:o 108 laeiksi perus-koululain, lukiolain ja eräiden niihin liitty-vien lakien muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Pu-hemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetet-täisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Tätä lakia on pitkään odotettu, ja voisi sanoa, että se on liki kymmenen vuotta myöhässä, mutta on ilolla tervehdittävä, että tämä on tullut. Vielä odotamme ammatillisen puolen vastaa-via delegointilakeja.

Mutta tässä on tiettyjä vaaroja, kun tämä tulee näin myöhään, sillä koululaitoksen vastaanottokyky on heikentynyt viime vuo-sina johtuen siitä, että meillä on lisääntyvä koulutoimenjohtajapula ja opettajapula. Näyttää siltä, että myös rehtoripula tulee tähän vielä päälle. Kyetäänkö ottamaan de-legoitavaa valtaa vastaan riittävällä asian-tuntemuksella? Haluankin tähdentää tässä yhteydessä, että meille tulee uusia tarpeita, ns. yhteisökoulutustarve ja vanhempainkou-lutustarve, jotta luottamushenkilöt kykene-vät käyttämään tämän suoraan Helsingin keskusvirastoista kunta- ja kouluyksikköta-solle pudotettavan vallan oikein. Kysymys on kuitenkin yhteiskunnan varojen suuntaa-misesta niin, että tasapuolisuus ja oikeuden-

mukaisuus lasta ja koulutettavaa nuorta kohti säilyisi eri puolilla maata.

Toinen huoli on se, että keskustelussa on sanottu lain antamisen edellyttävän myös kuntien valtionosuusuudistuksen nopeaa toteuttamista. Näillä asioilla ei ole mitään tekemistä keskenään, vaan laki voidaan toteuttaa ilman, että valtionosuusuudistuksia tämän nojalla tarvitsee kiirehtiä.

Niin kuin eilisessä budjettipuheenvuorossani totesin, valtionosuusuudistuksen tämänhetkinen vaihe ei tyydytä kouluväkeä. Siinä on vielä paljon neuvottelemisen varaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

laki- ja talousvaliokuntaan

9) Hallituksen esitys n:o 109 evankelis-luterilaisen kirkon eläkerahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi

maa- ja metsätalousvaliokuntaan

10) Hallituksen esitys n:o 110 laiksi metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta

11) Hallituksen esitys n:o 111 puutavaranmittauslaiksi

12) Hallituksen esitys n:o 112 laiksi pellonraivauksen rajoittamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Siuruainen: Arvoisa puhemies! Ylituotantotilanteessa pellonraivauksen rajoittaminen on perusteltu ja hyväksyttävä toimenpide. Laki tosin on kovin tyyli ennen kaikkea Pohjois- ja Itä-Suomen pientilavaltioille alueille. Se on suorastaan kohtuuton, kun otetaan huomioon tuon alueen maaseudun kehittyminen. Siellä on paljolti 1950—1960-luvulla rakennettuja asutustiloja, joitten elinkelpoisuuteen alettiin päästä vasta siinä vaiheessa, kun pellonraivauskielto alkoi tulla. Näin ollen niitä lupia, jotka sallivat pellonraivauksen, tulisi laajentaa mm. Kuusamon, Pudasjärven, Ranuan ja eräitten muitten kuntien osalle nykyisestä laissa esitetystä kuntaluettelosta. Toisaalta tarkoin harkittuna pitäisi antaa laajennusoikeutta nimenomaan tilakuvioitten parantamiseen ja kohtuuttoman kaukana olevien vuokrapeltojen korvaamiseksi uuden pellon raivauksella.

Jos me haluamme turvata Pohjois-Suomen metsätyövoiman ja metsien hoidon, on aivan pakko, että siellä myös on paikallista asutusta. Ainoastaan paikallinen asutus turvaa paikallisen metsätyövoiman, jota tuskin tullaan näinä aikoina saamaan kaupungeista alueille, missä muutoinkin metsuripula on tällä hetkellä jo vallitseva. Asutuksen perusrunkona on toimiva maatalous ja sitä kautta hyvä metsien hoito. Tämä valiokunnalle terveisenä.

Ed. Pokka: Arvoisa puhemies! Tässä on pakko uudistaa sama linja, joka keskustalla aikaisemminkin on ollut pellonraivauksen säätelyn osalta. Kyllä me katsomme, että Itä- ja Pohjois-Suomessa ja pienillä tiloilla rai-vaustoiminta on voitava sallia sen vuoksi, ettei esimerkiksi niillä alueilla, joihin ed. Siuruainen äskeisessä puheenvuorossaan puuttui, ole maatalouden ylituotannon kannalta juuri minkäänlaista vaikutusta. Siellä tilamäärä on jo niin harventunut, että harvat aktiiviviljelijät pitäisi nyt jotenkuten pystyä siellä säilyttämään. Tuntuu niin mahdottoman vaikealta puhuakin, kun tietää, minkälainen tunnelma näillä alueilla on ollut, kun

tiedetään, minkälaisia rajoituslakeja eduskuntaan vielä syksyn aikana tulee.

Toivon, että maa- ja metsätalousvaliokunta tekee nämä muutokset lupajärjestelmään. Sinänsä lupamenettely on selkeää jatkoa niille maksulaille, mitä on ollut. Mutta ne poikkeukset, mitä siihen välttämättä tarvittaisiin, kyllä kohtuudella voitaisiin tehdä. Sanotaanhan vanhoissa tuomarin ohjeissakin, että "mikä ei ole oikeus ja kohtuus, ei voi olla lakikaan".

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tämän lain valiokuntaan lähettämisen yhteydessä on syytä palauttaa mieliin keskustan aiempaa kantaa tästä asiasta. Voi mennä aina edellisen hallituksen aikaisiin asioihin saakka. Jo silloin keskusta oli valmis siihen, että nimenomaan suurilla tiloilla tapahtuvaa pellon lisäraivausta tulee rajoittaa. Olimme silloin antamassa omat esitykset silloisen hallituksen kanssa asiasta. Silloinhan tunnetusti kokoomus äänesti asian yli vaalien ja asia raukesi. Tämän vaalikauden alusta lähtien on tällä tiellä kuljettu tällaisella tavalla rajoittaa pellon raivaamista, joka merkitsee sitä, että pieninkin tilallinen, suurimmassakin raivaustarpeessa oleva tilallinen, on estynyt suorittamasta pellon raivausta.

Tämän hallituksen aikana, kun tätä asiaa on lyhyinä lakeina täällä käsitelty, keskusta on edustanut sitä kantaa, että pienimmillä tiloilla 15—20 hehtaariin asti raivaamisen tulisi olla sallittua ja siitä yli menevien tilojen kohdalla sitä ei sitten saisi sallia.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi toki maataloustuotannon kannalta vaikeimmassa asemassa olevat alueet Lapissa ja koillisessa Suomessa on vielä katsottava erikseen. Suurin piirtein tämän suuntaisesti tulee keskusta myös tällä kertaa lain ollessa tarjolla pysyväksi kantansa tähän kysymykseen muodostamaan.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Olen tällä viikolla jättänyt eduskunnassa aloitteen, joka koskee uuden pellon raivaamisen sallimista eräissä tapauksissa nimenomaan Itä- ja Pohjois-Suomen alueella ja muuallakin, kun kysymyksessä ovat pienehköt pien- ja perheviljelmät.

Edellä kuultuihin keskustan eduskuntaryhmään kuuluvien kansanedustajien puheisiin on helppo yhtyä. Asiahan on juuri tällä

tavalla niin kuin he alussa mainitsivat. Nimenomaan Itä- ja Pohjois-Suomessa — siis osittain Pohjois-Karjalassa, jopa Ylä-Savossa, Kainuussa, Koillismaalla ja myös ainakin Suomenselän alueella — olisi hyvin järkevää tehdä poikkeuksia tähän hallituksen esitykseen.

Hallituksen esitys nimenomaan ajatellen pienehköjä karjatiloja on liian kaavamainen. Toivon, että valiokunnassa näistä asioista syntyy rakentava keskustelu ja muutoksien taakse löytyy valiokunnassa enemmistö.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Esitetty laki kieltää myös turvemaiden ottamisen peltokäyttöön, viljelykäyttöön. Toivoisin, että valiokunnassa kiinnitettäisiin huomiota siihen epäkohtaan, joka turvesoitteen jäljiltä jäävien ns. raakamaitten osalta vallitsee. Nehän on mahdollista tietenkin metsittää, mutta valtion avustukset metsitystoimintaan eivät ole yhtä edulliset kuin muuhun metsitystoimintaan, eli kun tämä laki lyö sinne luukun kiinni ja jos toinenkaan laki ei pure, meille jää maisemallisesti erittäin rumia ja vaikeita heitteille jätettyjä käytettyjä turve-suopohjia.

Olisi tietenkin kansantalouden kannalta järkevää, että turvesuopohjien metsittäminen luotaisiin samat edellytykset kuin muutenkin metsänistutukselle. Tämän lain yhteydessä siihen mietinnössä olisi mahdollisuutta puuttua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

13) Hallituksen esitys n:o 113 laiksi viljan vientikustannusmaksusta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä lausunto sekä perustuslakivalio-

kunnalta että maa- ja metsätalousvaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Väänänen: Rouva puhemies! Hallituksen esityksessä on kysymyksessä laki viljan vientikustannusmaksusta. Se koskee viljaliikkeen elokuun 1 päivän 1990 jälkeen vastaanottamaa vehnää, ruista, ohraa ja kauraa. Tämä esitys on annettu Helsingissä 7 päivänä syyskuuta 1990. Tämä on siis takautuva laki. Näin ollen tämä on, jos se astuu voimaan, melkoinen ennakkotapaus. Ihmettelen, tullaanko vastaavaa menettelyä mahdollisesti soveltamaan myös muille yhteiskunnan aloille kuten palkkoihin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä lausunto perustuslakivaliokunnalta sekä maa- ja metsätalousvaliokunnalta.

14) Hallituksen esitys n:o 114 laiksi Valtiontakaukeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

15) Hallituksen esitys n:o 115 laiksi laivanrakennus- tai laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Laine: Rouva puhemies! Hallitus varmasti tavoittelee oikeaa asiaa eli siis

laivanrakennustoiminnan varmistamista, sen tulevaisuuden turvaamista. Mutta luullakseni asia on kuitenkin niin, että näillä toimilla ei asiaa yksistään ja pysyvästi ratkaista, vaan hallituksen tulisi ryhtyä toimiin Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisen yhteistyön kehittämiseksi laivanrakennusalalla mm. siten, että esimerkiksi yhteisen yrityksen perustamisen avulla voitaisiin suomalaisten telakatyöntekijöiden työllisyys tähänastista varmemmin turvata.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

16) Hallituksen esitys n:o 116 laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaalivaliokuntaan.

17) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 51 laiksi korkotulon lähdeverosta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka on pyydettävä lausunto pankkivaliokunnalta.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Kyselytunnilla eilen oli vastaamassa ministeri Louekoski esittämiini kysymyksiin. Kun tuli kyse verouudistuksen tulonjakovaikutuksista, esitin sellaisen epäilyksen, että hallituksen tuloverouudistus suosisi suurituloisia ja rikkaita. Ministeri Louekoski vastasi tällä tavalla sanasta sanaan: ”Kyllä minulla varmasti vikani on, mutta vaatimattomuus ei kuulu niihin, ei kuurous, ei sokeus eikä epärehellisyys. — Minä olen kuullut näistä tutkimuksista.” — Siis niistä, joissa esitetään, että verouudistus suosii suurituloisia. — ”Olen nähnyt niitä ja lueskellut niitä. Ne monet ovat hyvin puutteellisia siitä syystä, että ne eivät ota huomioon sitä ns. laajan tulon

käsitettä, joka on otettava huomioon, kun katsellaan, miten hallitus on verouudistusta eteenpäin vienyt. Tämä verouudistus — tuloverotuksen osalta on poikkeuksellisen tasainen ja neutraali eri tulonsaajaryhmien kesken.”

Ministeri Louekoski ei ehkä ole kuuro, sokea eikä epärehellinen. Hän antaa kuitenkin vääriä todistuksia siitä, mitkä ovat verouudistuksen tulonjakovaikutukset. Tänäkin, kun valtiovarainvaliokunnan verojaostossa kävimme läpi lähdeveroa, meidän pöydillemme oli jaettu arviolaskelma verouudistuksen tulonjakovaikutuksista vuosina 1987—91. Näiden valtiovarainministeriön tutkimusten mukaan 400 000 suurituloisinta suomalaista, joiden veronalaiset tulot ovat suuremmat kuin 200 000 markkaa vuodessa, saa kolmasosan kaikista verouudistuksen markoista, jotka valtio jättää perimättä tuloveroa. Siis suurituloisimmat 15 prosenttia tulonsaajista saavat yli kolmanneksen verouudistuksen hyödystä. Kun pienituloisimmat eivät hyödy käytännöllisesti katsoen lainkaan, heidän verotuksensa jopa kiristyy tuloluokassa 30 000—45 000 tai sitä pienemmissä tuloluokissa, täytyy sanoa, että verouudistuksella on kielteisiä tulonjakovaikutuksia. En ymmärrä ministeri Louekoskea, joka kehtaa eduskunnassa väittää, että verouudistus ei olisi suurituloisia suosiva.

Samalta pohjalta on esillä nyt lähdeveron säätäminen. Olen henkilökohtaisesti esittänyt lähdeverolakia, joka vastaa lähdeverotoimikunnan työtä, joka on jättänyt mietintönsä. Laki on käytännöllisesti katsoen sanasta sanaan sama kuin toimikunnan mietinnössä, paitsi että siinä lähdeverokanta on 25 prosenttia. Nimittäin 10 prosenttia verokantana on uskomattoman alhainen ja suurituloisia suosiva verokanta.

Suurituloiset kansalaiset joutuisivat miljoonien markkojen korkotuloista maksamaan kuusi kertaa suuremmat verot, jopa seitsemän kertaa suuremmat verot kuin nyt hallitus ehdottaa säädettäväksi talletuskorkojen verokannaksi. Tuntuu uskomattomalta, että hallitus antaa tällaisen veroedun suurituloisille, veroedun, joka on jopa suurempi kuin Euroopan yhteisö EY suosittaa. EY:n direktiivissä suositus on 15 prosenttia, mutta hallitus ehdottaa 10:tä prosenttia verokannaksi.

Tämä on erityisen mielenkiintoista, koska

sopimus 10 prosentin suuruisesta verokannasta on syntynyt valtiovarainministeri Louekosken ja pankkien edustajien välillä. Pankkien edustajilta asiaa tiedusteltuani he kertoivat, että 10 prosenttia on ministeri Louekosken ehdotus verokannaksi eikä pankkien ehdotus. Siis sosialidemokraattinen valtiovarainministeri ehdottaa pienempää verokantaa kuin on EY:n suositus ja huomattavasti pienempää kuin oli hänen edeltäjänsä valtiovarainministeri Liikasen ehdotus lähdeverokannaksi. Tältä osin sosialidemokraattinen puolue antaa erityisen suuren verohelpotuksen korkojen saajille, rahan tukkutilallejille, jotka tällä tavalla välttyvät maksamasta valtiolle veroa sen perusteen mukaan, jonka mukaan työtuloista menee veroa.

Epäilemättä lähdeveroesitys, joka on hallitus esitys, on myös tänään verojaostossa kuultujen asiantuntijoiden mukaan epäneutraali erilaisten pääomatulojen saajien kohdalla, koska se asettaa pörssiosakkeisiin tehdyt sijoitukset ja sitä kautta saatavat osinkotulot verotuksellisesti huomattavasti epäedullisempaan asemaan kuin ovat tukkutillettajien tukkukorot silloin, kun ne on tehty pankkitalletuksiksi.

Tämähän saa aikaan sen, että pörssilama, joka nyt on ilmeinen ja joka saa aikaan huomattavia varallisuuden menetyksiä pankkien kiristäessä otetaan myös yksityisten kansalaisten osalta, tulee syväksi eikä ole näköpiirissä se, että osakesäästäminen, jotka hallitus on myös sanonut suosivansa ja jota kokoomus on ilmeisesti kannattanut, tulisi vähänkään parempaan asemaan pelkkään pankkitallettamiseen verrattuna. Pörssikursit Suomessa ovat laskeneet ja laskevat, ja kun tämä vero säädetään, sijoitukset pörssiosakkeisiin tulevat entistäkin epäedullisemmiksi. En minä ymmärrä, että kokoomuksen intresseissä voisi olla sen tyyppisen verokannan säätäminen.

Siis lähdeveroasiassa, joka tulee eduskunnassa vielä moneen kertaan esille, kiinnitän huomiota erityisesti lähdeverokannan alhaisuuteen, siihen, että se on vain 10 prosenttia vastoin EY-suosituksia. EY:kin haluaisi suurituloisilta perittäväksi enemmän lähdeveroa kuin valtiovarainministeri Louekoski, sosialidemokraatti, haluaa.

Valtiovarainministeri Louekosken ajatteluun liittyy se ongelma, että älyllisesti epärehellisesti hän kiistää veron ongelmalliset tu-

lonjakopoliittiset vaikutukset aivan samaan tapaan kuin älyllisesti epärehellisesti ministeri Louekoski kiistää hallituksen verouudistuksen suosivan suurituloisia. Valtiovarainministeriön oman tutkimuksen mukaan hallituksen verouudistus suosii suurituloisia, ja kuitenkin valtiovarainministeri Louekoski sanoo, että verouudistus tuloverotuksen osalta on poikkeuksellisen tasainen ja neutraali eri tulonsaajaryhmien kesken.

Toivon, että sosialidemokraatit eivät petä tässä kysymyksessä itseään niin kuin valtiovarainministeri Louekoski pettää, jos hän luulee, että asia on sillä tavalla kuin hän sanoo. Mutta jos valtiovarainministeri Louekoski tietää, miten asia todellisuudessa on, mutta sanoo siitä huolimatta näin, kysymys on siitä, että sosialidemokraatit valmistautuvat vaaleihin valheellisen veropolitiikan merkeissä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En ollut paikalla, kun ed. Seppänen piti yleispoliittista saarnaansa. Se oli varmasti järkevä. Hänän on tämän alan kiistaton asiantuntija ja selkeäsanainen henkilö, mutta uskon, että hän ei puhunut mitään siitä suuresta ongelmasta, joka nyt tulee lähdeveron osalta esille ja johon olemme kiinnittäneet huomiota myös budjettiriihessä aikanaan. Toisin sanoen myös pien-säästäjät, joille ovat elämän aikana syntyneet pienet säästöt, joutuvat lähdeveron alaisiksi. Lähdeveron systeemin pitäisi olla se, että liittyyn korkomäärään saakka lähdeveroa ei olisi lainkaan. Se voitaisiin ehkä myös porrastaa, ja tämä on se ongelma, johon pitäisi myös eduskunnassa kiinnittää huomiota.

Mitä muuten tulee lähdeveroon, uskon, että ed. Seppänen varmasti hallitsee asian. Tämä oli yksi asia, joka on meitä SMP:n eduskuntaryhmää tässä keskustelussa painanut.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa pyysin puheenvuoron, mutta voin käyttää vastauspuheenvuoron, ennen kuin veroministeri Puolanne lähtee salista. Minä toivoisin, että hänkin osallistuisi omalla hallinnonalallaan toimivien asioiden käsittelyyn eikä suhtautuisi sillä tavalla ylimielisesti eduskunnan toimintaan, että silloin, kun asia, josta hän on vastuussa, on salissa keskustelun kohteena,

hän poistuu paikalta. Nyt ministeri Louekoski tarvitsisi myös veroministeri Puolanteen tukea, kun täällä hän on väittänyt, että tuloverouudistus on neutraali, kun kaikki tutkimukset osoittavat, että se suosii suurituloisia. Toivoisin, että ministeri Puolanne ottaisi kantaa tähän kysymykseen ja omille äänestäjilleen sanoisi, että se suosii suurituloisia. Minähän olen luvannut ed. Puolanteelle tämän asian hänen vaalitulaisuuksissaan tulla sanomaan, että se suosii suurituloisia. Eikö ministeri Puolanne nyt tässä tilanteessa voisi tulla sanomaan, että se suosii suurituloisia toisin kuin ministeri Louekoski väittää?

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen lähdeverolakiesityshän oli varsinaisesti budjettilakien yhteydessä täällä käsitellyssä, mutta kun silloin ei mainittavaa keskustelua syntynyt, niin ehkä on paikallaan nyt ed. Seppäsen aloitteen yhteydessä joku sana tästä asiasta sanoa.

Ensinnäkin mielestäni on ilman muuta selvää, että tässä tilanteessa, jolloin vuodenvaihteessa on vapautumassa noin 30 miljardia markkaa määräaikaaisilta verottomilta talletustileiltä, joku ratkaisu tässä asiassa täytyy tehdä. Onko ratkaisu erillisen lähdeverolain säätämisestä tämän sisältöisenä kuin se meillä on käsitellyssä oikea, on jo vähän enemmän tulkinnanvarainen ja monella tavalla toinen asia.

Voin sanoa, että tähän taloudelliseen ja suhdannepoliittiseen tilanteeseen, missä Suomi tällä hetkellä on, ei tämännäköinen lähdeverolaki istu kovin hyvin. Perustelen näkemystäni nimenomaisesti sillä, että väistämättä ja välttämättä tällaisen lähdeveron säätäminen johtaa siihen, että myös antolainauskorot nousevat nykyisestä tasosta. Asiantuntijoiden kesken tästä asiasta toki on erilaisia mielipiteitä. Muun muassa valtiovarainministeriön edustajat olivat sitä mieltä, että välttämättä näin ei juurikaan tapahtuisi, mutta pankkien edustajat ovat ykskantaan kaikki sitä mieltä, että tämä johtaa väistämättä myös antolainauskorkojen nousuun edelleen niistä huippukorkeuksista, missä ne jo tällä hetkellä ovat.

Välttämättä onkin kysyttävä, onko varaa tässä vaiheessa tällaisiin toimenpiteisiin, jotka nostavat entisestäänkin lainakorkoa. Tämä asia kaatuu sekä yksittäisten kansa-

laisten että myös monien yritysten päälle, jotka muutenkin ovat tällä hetkellä jo aikamaisissa taloudellisissa vaikeuksissa. Minusta ennen kuin tämän lain lopullisesti eduskunnassa olemme valmiita lyömään kiinni, kannattaisi ja tulisi, niin kuin uskon, että tapahtuukin, tämä puoli asiasta harkita hyvin, hyvin tarkkaan.

No, mikä voisi olla vaihtoehto tälle menettelylle? Vaihtoehto voisi olla se, että talletusten veronhuojennuslakia parannetussa painoksessa jatkettaisiin tästä edespäin esimerkiksi vuodella tai kahdella. Mutta en välttämättä tässä yhteydessä suinkaan tällaista ehdotusta tee. Mutta se olisi yksi tie ja tapa ollut tästä tilanteesta mennä muutamalla vuodella eteenpäin tilanteeseen, jossa Suomen talous olisi vähän toisessa tilassa ja toisella tolalla kuin tällä hetkellä.

Eräiltä osin yhdyin ed. Seppäsen esittämään näkemykseen tämän lain vaikutuksista. Ensinnäkin sanottakoon se kohta, miltä osin yhdyin hänen puheenvuoroonsa: Se on kriittikki siitä, että kyllähän tämä johtaa nykyiseen tilanteeseen verrattuna suurituloisten suosimiseen ja pienituloisten rankaisemiseen. Ajatellaan hyvätuloista verovelvollista, jonka vuositulot esimerkiksi ovat 300 000 markkaa. Jos hänen on mahdollista tallettaa vaikkapa 500 000 markkaa ja jos hän saa näistä talletuksista 10 prosentin koron, se on 50 000 markkaa. Hän maksaa lähdeveron voimaantulon jälkeen 50 000 markan suuruisista koroista veroa noin 5 000 markkaa eli 10 prosenttia. Tällä hetkellä hän maksaa 50 000 markan korkotuloista, jos ne ovat verollisella tilillä, oman progressionsa mukaisesti 50 prosenttia eli 25 000 markkaa. Kevennys on raju, todella suuri suurituloisten kohdalla.

Samanaikaisesti käy niin, että sellaiselta eläkeläiseltä, joka tällä hetkellä ei maksa veroa — on tallettanut tähänkin saakka talletuksesta verolliselle tilille ja tulojen pienouden vuoksi ei maksa lainkaan veroa — lähdeverojärjestelmän tullessa talletuskoroista peritään 10 prosentin lähdevero. Samalla siis, kun suurituloisen kohdalla verollisten talletusten korko laskee rajusti kymmenen-nekseen, samalla sellainen pienituloisen eläkeläinen, joka talletuskorosta ei ole aikaisemmin maksanut lainkaan veroa, maksaa tämän järjestelyn seurauksen 10 prosenttia. Näiltä osin voin yhtyä siihen kritiikkiin, mitä ed. Seppänen esitti.

Minun ratkaisuni ja meidän vastauksemme ei kuitenkaan tähän ongelmaan ole se, että lähdeveroprosenttia pitäisi nostaa tästä tilanteesta, esitetystä tasosta, jos kerran lähdeverojärjestelmään mennään, koska nostaminen taas johtaa niihin ongelmiin, mistä puheenvuoroni aluksi mainitsin, siihen, että myös antolainauskorko nousee entistä enemmän ja entistä korkeammalle. Ainakin välillisesti se siihen vaikuttaa, ei välttämättä ihan suoranaisesti.

Ehkä ratkaisu, jos lähdevero halutaan hyväksyä, voisi olla se — ja uskon, että oma eduskuntaryhmäni tulee sen puolesta lain eduskuntakäsittelyn aikaan toimimaan — että tavalla taikka toisella pienituloiset tallettajat, ne jotka eivät tähän saakkakaan ole maksaneet näistä talletuskoroistaan veroa, eivät maksaisi uudessakaan lähdeveron aikaisessa elämässään näistä talletuskoroistaan veroa.

Mikä on se mekanismi, jolla tämä ajatus toteutetaan, siitä minulla ei ole vielä tarkkaa, varmaa ajatusta. On kaksi päävaihtoehtoa. Toinen on se, että toteutetaan lähdeverojärjestelmänkin yhteydessä omaisuustulovähennys. Sallitaan tiettyyn määrään asti omaisuustulovähennys; siihen liittyy monenmoisia vaikeuksia. Toinen tapa on se, että jälkikäteen tietyt pienituloiset voisivat saada palautuksen siitä verosta, jonka ovat lähdeveron muodossa joutuneet maksamaan. Myönnän, että teknisesti näiden ideoiden toteuttaminen on varsin hankalaa, mutta ei välttämättä ylivoimaista.

Joka tapauksessa, jos keskusta tulee ylipäänsä olemaan lähdeveron hyväksymisen kannalla, sen ehdoksi se tulee laittamaan jonkinlaisen mekanismin, jolla pienituloisimmat tallettajat päästetään veron kiristymisestä, niin kuin tässä tapauksessa voi ilmaista.

Ed. Knuuttila: Arvoisa puhemies! Tämä asia tulee myös pankkivaliokuntaan lausunnolle, niin kuin on ehdotettu, mutta ed. Pekkarisen puheenvuoron johdosta haluaisin kuitenkin todeta, että tämä johtaa kyllä myös arvattavasti siihen, että nämä 4,5 prosentin talletuskorot nousevat, koska nekin talletukset, jotka ovat pienellä korolla, eivät ole enää verovapaita tästä lähtien. Sen vuoksi monet pientallettajat saavat paremman koron kuin tähän saakka. Otaksun, että aivan tällaisella 4,5 prosentin korolla ei

tämän uudistuksen jälkeen pankeissa yleensä rahaa kellään ole. Tämä on yksi näkökohta, joka äsken unohtui ed. Pekkariselta.

Lisäksi on otettava huomioon se, että kaikki ne, jotka pitävät rahaa pankissa kotuullisella korolla, mikä toivottavasti, kun tämä muutosprosessi päättyy, tulee olemaan lopputuloksena, tekevät kyllä palveluksen kansantaloudelle, koska säästäminen on yhteiskunnalle edullista. He menettävät näistä tuloistaan kuitenkin osan aina inflaation vuoksi. Pääoma pienenee inflaatioprosentilla joka vuosi, mikä usein verotuksesta keskusteltaessa unohtuu. Se tulo, minkä ed. Pekkarinen äsken ilmoitti 500 000 talletuksista, on vain puoleksi totta, koska osa siitä on inflaation vuoksi vain näennäistä tulonlisää.

Ed. Rusanen: Rouva puhemies! Itse asiassa pyysin vastauspuheenvuoroa ed. Aittoniemen replikoinnin jälkeen, mutta haluan tässä yhteydessä ehkä vastata myös ed. Pekkariselle.

Lähdeveroasiassahan ei äskeistä ed. Knuuttilan puheenvuoroa lukuunottamatta kukaan ole vielä korostanut sitä säästäväisyysalittiuden lisäämistarvetta, mikä yhtenä näkökohtana on, kun nyt halutaan ottaa ensimmäinen hyvin pieni askel pääomatulojen suhteellista verotusta kohden. Tähän astihan meillä on noudatettu hyvin jyrkkää progressiota näitten tulojen osalta.

Mutta ed. Aittoniemelle erikoisesti huomioksi se, että varmasti piensäästäjät 10 prosentilla lähdeverotetusta tulostansa saavat nettona käteen enemmän, kuin verovapaan korkotulon määrä tällä hetkellä on. Mielestäni esittämänne huoli näiden kohdalla on tarpeeton. Tietenkin on mahdollista vielä kehittää näitä ajatuksenkulkuja, mitä ed. Pekkarinen omaisuustulon osalta toi kuvaan. Ei pidä lähteä sellaisesta pelosta, että ihmiset haluavat välttää veronmaksua kaikin mahdollisin keinoin. Vaikka vero olisi vain 10 prosenttia, mitä ed. Seppänen pitää liian alhaisena, olen kyllä sen kannalla, ja ehkä vähän alempikin vielä kelpaisi, jotta saataisiin rahaa säästettyä ja kulutushysteriasta siirryttyä vähän väljemmille vesille. Tämä on kuitenkin vasta pieni askel ja päänavaus, jota ehdottomasti näissä olosuhteissa kannattaa kokeilla.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Ed. Knuuttila toi esille sen, että inflaatio söisi

rahan arvoa, mutta nythän meillä on ollut reaalikorko säästäjille jo ainakin puolenkymmentä vuotta eli tilanne on siinä mielessä poikkeuksellinen ja uudenlainen. Se osuus, minkä säästäjät saavat ohi inflaation, on kansantaloudessa tulonsiirto työtä tekevilta ihmisiltä työtä tekemättömille. Olen kyllä hämmästynyt, jos sosialidemokraattinen puolue on erityisesti niiden siirtojen kannalla, niin kuin viimeaikaisessa veropolitiikassa sosialidemokraatit ovat todellakin olleet.

Mitä tulee kysymyksen ongelmakenttään, niin ed. Pekkarinen oli aivan oikeassa piensäästäjien kohtelussa. Olemme siihen oppositiopuolueitten kanssa, ed. Pekkarisen kanssa, yhdessä ratkaisuja miettineet ja haluamme vapauttaa piensäästäjät tältä verolta, jota heillä aikaisemmin ei ole ollut.

Mutta tämän ongelman mittasuhte on se — ja sentakia tästä asiasta niin paljon haluan pitää meteliä — että nythän puhumme ennen muuta rahan tukkutallettajien saamista korkoista. Kävin läpi vastikään erään kuolinpesän. Erkki Salonoja -niminen henkilö kuoli vähän aikaa sitten, häneltä jäi talletuksia 220 miljoonaa markkaa. Samanlaisia potteja meillä on viime vuosina syntynyt yhteiskunnassa, satojen miljoonien markkojen suuruisia tukkutalletuspotteja. Näitä suurtallettajien saamia korkoja verotetaan sitten vain 10 prosenttia samaan aikaan, kun työtätekevien ihmisten tuloja verotetaan 50 prosenttia ja jopa enemmänkin. Tässä tulee se tulonjakopoliittinen näkökohta, jota kokoomus ei ole koskaan ottanut huomioon ja jota demarit eivät viime vuosina ole ottaneet huomioon, että jättitallettajat hyötyvät tästä asiasta kaikkein eniten ja pientallettajille voidaan heidän pienten talletustensa reaalikorko turvata muuten.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Pari lyhyttä kommenttia käytettyihin puheenvuoroihin.

Ensinnäkin ed. Knuuttilalle sanoisin, että hän on lukenut vähän huonosti hallituksen esityksen tai jokin epähuomio tullut hänelle. Nythän on niin, että myöskin käyttelytilit jäävät lähdeveron ulkopuolelle. Ne eivät tule olemaan lähdeveron alaisia talletuksia. Normaali käyttelytilit jäävät tämän systeemin ulkopuolelle. Näillä tileillä on kymmeniä miljardeja markkoja tällä hetkellä rahaa, ja ne jäävät jatkossakin verottomiksi. Se siitä.

Ed. Rusasen puheenvuoron johdosta totesin, että olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että säästäväisyysaspekti lähdeverojärjestelmän tarkastelun yhteydessä on hyvin tärkeä. Myöskin keskusta panee sille paljon painoa. Puheenvuorossani viittasin juuri siihen, että vuoden vaihteessa vapautuu 30 miljardia markkaa verottomilta määräaikaistileiltä. Olisi peräti surkeaa, jos ne rahat menisivät kulutukseen tai ehkä jonnekin muualle. On löydettävä järjestely, jolla nämä rahat lähinnä pankkitalletusten piirissä jatkossakin säilyvät. Meidän ehtomme vain, niin kuin mainitsin, on se että, jos lähdevero hyväksytään, niin tavalla tai toisella piensäästäjien asema täytyy tässä yhteydessä turvata.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Esitin näkemykseni aikaisemmin varsin pelkistetyksi ja lähinnä huoleni koski nimenomaan piensäästäjiä, yleensä eläkeläisiä, jotka ovat saaneet pienen määrän rahaa kasaan ja joutuvat nyt sitten maksamaan, jos ovat muuten verotuksen ulkopuolella, näitäkin on paljon, joutuvat maksamaan talletuksistaan lähdeveroa. Se on sellaisenaan väärin.

Mutta se, mitä ed. Pekkarinen esitti, moninkertaisestikin lavensi näkemystä, mikä itselläniikin oli nimenomaan veroprogression kautta tapahtuvasta vaikutuksesta, mistä hän eduskunnan puhujapöytästä kertoi. Se on tietysti aivan oikein. Minun esitykseni oli pelkistetty.

Minä vain kannan huolta siitä, että on väärin, jos piensäästäjät, jotka ovat saaneet 10 000 tai 20 000 markkaa pahan päivän varaa pankkiin, yhdentekevää, mikä luku esitetään, joutuvat nyt sitten tavallaan tästä syystä verokarhun kouriin, se on väärin. Kyllä tätä asiaa pitää harkita. Tämä asiahan on kovin mutkallinen, ei sitä voida niin kuin kirveellä leikata, vaan tietystä tasosta. Se on täysin selvä asia, mutta en luovu pelkistetyistä ajatuksistani siitä huolimatta.

Ed. Knuuttila: Rouva puhemies! Vaikka käyttelytilit jäävätkin lakiehdotuksen ulkopuolelle, niin esitin äskeisessä puheenvuorossani sen arvion, että näiltä tileiltä suuri osa, ehkä suurin osa, siirtyy lähdeveron alaisiksi talletuksiksi ja myös korkeamman koron piiriin. Mikä korkotaso sitten on, sen tulevaisuus näyttää.

Vielä ed. Seppänen kiinnitti huomiota samaan asiaan huomiota kuin ed. Pekkarinenkin, että 500 000 markan talletuksella 10 prosentin korolla saa 50 000 markkaa vuodessa. 5 prosentin inflaation vallitessa se on vain näennäistä tuloa, todellinen tulo on vain 25 000. Tämä jäi äsken huomioon ottamatta ed. Pekkarisen puheenvuorossa, johon kiinnitin huomiota ja jota ed. Seppänenkään ei tainnut oikein ymmärtää.

En millään tavalla intoile lähdeveron puolesta. Sillä on sekä kielteisiä että myönteisiä puolia. Me sosialidemokraatit olemme perinteisesti ajaneet sitä linjaa, että pienistä tuloista ei tarvitsisi maksaa ollenkaan veroa, eli rajatuloa, mistä veronmaksu alkaa, nostettaisiin ylemmäksi. Näinhän on viime aikoina tapahtunutkin myös tämän eduskunnan kaudella. Tämä on peruslinja silloin, kun puhutaan pienituloisten veronmaksukyvystä ja myös pienituloisten veroista.

Ed. Anttila: Rouva puhemies! Ed. Knuuttila äsken totesi, että sosialidemokraatit ovat ajaneet linjaa, jossa pienistä tuloista ei pitäisi maksaa veroa. Mielestäni lähdeverouudistus on juuri sellainen, jossa tämä epäkohta ei poistu. Lähdeverouudistushan lähtee siitä, että jokaisesta korkotuotosta maksetaan 10 prosenttia. Tätä uudistusta pitää eduskunnassa korjata. Jos kaikki sosialidemokraatit ajattelevat, niin kuin ed. Knuuttila äsken sanoi, niin mielestäni se on silloin ihan helppo korjata. Pitää olla tietty summa juuri näitä pieniä tuloja ajatellen, josta ei lähdeveroa oteta.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Knuuttila antoi täällä yhtä väärän todistuksen kuin ministeri Louekoski eilen esittäessään, että sosialidemokraatit suosisivat jollakin tavalla pienituloisia kansalaisia. Eivät suosi lähdeveron yhteydessä eivätkä suosi tuloverouudistuksen yhteydessä muutenkaan.

Minulla on edelleen käsissäni valtiovarainministeriön tulonjakovaikutusten seuranta-työryhmän raportti, ja sen mukaan pienituloisimpien ihmisten verotus on tämän hallituksen vallassaoloaikana aina tuloluokkaan 45 000 asti joko säilynyt suurin piirtein ennallaan tai suorastaan kiristynyt. Vastaavasti

toisessa päässä verot ovat selvästi vähentyneet. Kolmasosa verouudistuksen hyödyistä on mennyt kaikkein suurituloisimpien tulo- luokkiin. Mielestäni, ed. Knuuttila, sosialidemokraattisen puolueen linja on muuttunut. Kun minä lähdeveroasiassa olen Liikasen linjalla eli 25 prosentin linjalla, niin nyt sosialidemokraattinen puolue on lähdeveroasiassa siirtynyt Louekosken linjalle eli 10 prosentin linjalle, joka on erityisen paljon suurituloisia suosiva linja.

Mitä tulee verouudistuksen tulonjakovai- kutuksiin yleensä, niin pienituloisimpien päässä te olette kiristäneet verotusta ettekä helpottaneet. Siinä mielessä minusta ed. Knuuttilan pitäisi puhua puolueen viimeai- kaisimmasta linjasta eikä taistelevan työväen liikkeen hienosta perinteestä, jota sosialide- mokraattinen puolue ennen tätä hallitusta on myös eduskunnassa ja yhteiskunnassamme esittänyt.

Valtiovarainministeri Louekoski: Rou- va puhemies! Kahdesta edellisestä puheen- vuorosta päätellen täällä on käyty värikäs taistelu lähdeveroesityksestä. Annan väriä lisää.

Hallituksen tulo- ja menoarvioesityksen mukaan lähdeverosta arvioidaan kertyvän ensi vuonna lisää verotuloja 600 miljoonaa markkaa. Aikaisemmin tällaista tulokohtaa budjetissa ei ole ollut. Se on siis lisää veroa pääomatulosta. Ed. Seppänen varmaan ym- märtää tämän oikein hyvin. Nykyisin nämä varat makaavat verovapailla tileillä. Nyt niitä aiotaan hieman verottaa. Jos me olisim- me ehdottamassa 25 prosentin lähdeveroa, olisi erittäin todennäköistä, että koko se pääomamäärä, jonka nyt toivomme sijoit- tavan suhteellisen kevyesti lähdeverotetuille ti- leille, karkaisi ulkomaille. Se on se tekijä, joka on hallituksen tässä asiassa saanut varovaiseksi.

Periaatteessa olen ed. Seppäsen kanssa, joka sanoo edustavansa taistelevaa työväen- liikettä, mitenkähän lienee, (Ed. Seppänen: Sosialidemokraattinen puolue edusti ennen!) sitä mieltä, että tällaisista lisätuloista täytyisi maksaa korkeampaa veroa kuin nykyisin yleensä maksetaan, mutta hyvä, kun makse- taan edes tämän verran.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Mi- nisteri Louekoski on eräällä tavalla oikeassa,

mutta sitten myös täysin väärässä. Hän katselee jotakin sellaista tuloerää, jonka ar- vioidaan olevan lähdeverotuksen tuotto. Se on 600 miljoonaa markkaa, ja sitä ei ole aikaisemmin ollut. Ei tietenkään ole ollut, koska aikaisemmin ei ole ollut lähdeveroa. Mutta on ollut muita veroja ja on ollut jopa veronalaisia korkotuottoja ja on ollut jopa sellaisia sijoituksia, esimerkiksi osakesäästä- miseen, joiden osingoista on mennyt veroa. Tältä osin lähdeveroesitys muuttaa kenties koko suomalaisen yhteiskunnan pääoma- tuottorakenteen ja saa aikaan sen, että eri- tyisesti kaikkein suurituloisimmat tukkusää- täjät tulevat tässä yhteydessä saamaan val- tiolta merkittäviä verohelpotuksia verrattuna siihen, että valtio perisi veroja samalla taval- la, kuin se on aikaisemmin perinyt, eli niistä kohteista, joista se on aikaisemmin perinyt veroja.

Ei tämä ole, ministeri Louekoski, niin yksinkertainen asia, että nyt yhtäkkiä tulee 600 miljoonaa markkaa jotakin uutta, jonka sitten maksaisivat koron saajat. Samaan ai- kaanhan käy sillä tavalla, niin kuin tänään esitettiin valtiovarainvaliokunnan verojaos- tossa, että pankit nostavat kenties korkojaan tai niiden koron korotustarve tulee olemaan 2,4 prosenttiyksikköä tämän esityksen seu- rauksena. Tällä tavalla tapahtuu jälleen uusi tulonsiirto suomalaisessa yhteiskunnassa esi- merkiksi asunovelallisilta rahan tukkusää- täjille, jotka tässä tapauksessa ovat niitä, jotka pitävät rahoja näillä erityisen korkea- korkoisilla ja aliverotetuilla tileillä. Tältä osin, ministeri Louekoski, hallitus on vapaut- taessaan pääomaliikkeet itse luonut tilanteen, että pääomat voivat karata vaihtoehtoisesti ulkomaille.

Valtiovarainministeri Louekoski: Rou- va puhemies! Ed. Seppänen on myös osittain oikeassa ja osittain väärässä, mutta enim- mäkseen väärässä tässä asiassa. Nimittäin tämä lähdeveroesitys on laadittu niitten kan- sainvälistenkin kokemusten perusteella, joita mm. Saksan liittotasavallassa on saatu. Siel- lähän yritettiin suhteellisen korkeata lähde- veroprosenttia, mutta hankkeesta luovuttiin heti, kun nähtiin, millä vauhdilla pääoma pakeni naapurina olevaan Luxemburgiin, jossa pääomatulot ovat verovapaita. Tätä pakoa ajatellen me olemme säätämässä toi- vottavasti 10 prosentin lähdeveroa.

Mitä tulee pankkien väitteisiin siitä, että tämä välittömästi nostaa antolainauskorkoja, se saattaa pitää jossain määrin paikkansa, ja se on problemaattinen kysymys. Mutta minä korostan sitä, minkä pankinjohtajat minulle käymissämme keskusteluissa ovat todenneet hyvin suorasukaisesti pankkiryhmästä riippumatta, että heistä itsestään tulee riippumaan myös se, millaista korkoa he suostuvat maksamaan lähdeverotetuille tileille. Siitähän riippuu antolainauksen korko, se riippuu yhtä hyvin osuuspankkiryhmässä, joka eniten tätä asiaa on epäillyt, kuin liikepankkiryhmässä, joka tätä asiaa on eniten ajanut. Mutta joka tapauksessa tämä on askel pääomatulojen verottamiseen ja veropohjan laajentamiseen. Jos seuraava hallitus toimii vähänkään siihen tapaan kuin tämä, niin tämä linja tulee jatkumaan, ja ehkä sitten tulee muita pääomaverottamisen muotoja ajankohtaisiksi.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin kyllä nyt aluksi huomiota siihen, että 600 miljoonaa markkaa verotuloja ja nolla markkaa verotuloja eivät ole aivan vertailukelpoisia, kun tämän asian vaikutuksia arvioidaan, osin syistä, joihin mm. ed. Seppänen puheenvuorossaan viittasi.

Tästä huolimatta, olen kertonut sen kertaalleen täällä, keskusta on sitä mieltä, että mikäli lähdeverojärjestelmään mennään, vain varsin alhainen verokanta voi siinä tilanteessa tulla kysymykseen. Se johtaa monenlaisiin ongelmiin, joitten taustasta olen osin samaa mieltä ministeri Louekosken kanssa puolestaan, jos verokanta olisi huomattavasti korkeampi kuin 10 prosenttia.

Mutta jollakin tavalla lähdeveron eri tulotasoilla olevien verovelvollisten kohtelun epäoikeudenmukaisuuden ongelmia pitää pystyä tämän lain osalta poistamaan. Siitä olen ja keskusta on varsin vakuuttunut. Millä tavalla se käytännössä voidaan hoitaa, niin sitä nyt etsitään eduskuntakäsittelyn aikana vielä. Me toivomme, että jonkinlaisen ratkaisun siihen löytäisimme.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Meillä ollaan säätämässä hallituksen esityksen mukaisesti maailman alhaisimmalla lähdeverokannalla tiettyjen korkojen lähdeveroa, maailman alhaisimmalla verokannalla. Missään muussa maailman maassa ei ole yhtä

alhaista verokantaa. (Min. Louekoski: Saksassa!)

Mielestäni, ministeri Louekoski, tämä esitys on suurituloisia suosiva, vaikka ministeri Louekoski eilen väärin perustein etten sanoisi val... — en voi sanoa, eduskunnassa ei voi sanoa, että val..., vaan eduskunnassa pitää sanoa, että vastoin totuutta — väitti, että hallituksen tuloverouudistus ei suosi suurituloisia. Se on niin arka paikka demareille, että sitä ei voi sanoa, että hallituksen tuloverouudistus suosii suurituloisia. Minä toivoisin, että ministeri Louekoski edes sen myöntäisi, että tämä lähdeveroesitys kyllä suosii suurituloisia.

Valtiovarainministeri Louekoski: Rouva puhemies! Tämä ei suosi suurituloisia. Tämä vero kohdistuu suurituloisiin. Se on yksi niistä veropohjan laajentamisesityksistä, joilla on tarkoitus mm. tuloveron epäsosiaalisuutta hieman alentaa.

Mitä taas tulee verouudistukseen kaiken kaikkiaan, toistan saman asian, minkä eilen sanoin totuutta hyvin tarkoin seuraten ed. Seppäselä, että tämän hallituksen aikainen verolinja on ollut poikkeuksellisen tasainen kohdistuessaan eri tulonsaajaryhmiin. Aikaisemmilta ajoilta on kyllä kaikenlaisia käyriä osoitettavissa.

Sitten kiinnittäisin vielä arvoisan eduskunnan, tämän valikoidun kuulijakunnan huomiota siihen, että edelleen verottomina tulevat säilymään ns. tavallisten kansalaisten käyttelytilit, normaalit talletustilit, shekitilit, käyttötilit jnp., siis sellaiset tilit, joilla esimerkiksi minun kaikki vaatimattomat rahani ovat. (Ed. Kettunen: Käyttötileille ei makseta lainkaan korkoa!) —Kyllä niille maksetaan. Ed. Kettunen on valinnut väärän pankin, jos ei lainkaan tule korkoa. (Ed. Kettunen: Kuukauden alimman saldon mukaan!)

Kiinnitän huomiota myös siihen, että jos halutaan edelleen pitää talletukset verottomilla tileillä, siihenkin on mahdollisuus, koska määräaikaistileille verottomia talletuksia voi tehdä vielä vuoden 1992 loppuun. Se on, ed. Seppänen, myös otettava huomioon näitä asioita ajateltaessa.

Minä en ole lainkaan varma, että tämä lähdeverollinen tili tulee olemaan niin houkuttava kuin nyt on ajateltu, mutta toivottavasti se houkuttaa sen verran suomalaista

tallettajaa, että pääomat eivät pakene maasta.

Ed. Kautto merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä lausunto pankkivaliokunnalta.

18) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 52 laiksi leimaverolain 55 ja 61 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! En ole kovin luova henkilö eduskunnassa, vaan yleensä pyrin peesaamaan sosialidemokraattien hyviä esityksiä, niin kuin edellisessä lähdeveroesityksessä olin samalla linjalla kuin entinen valtiovarainministeri Liikanen ja ihan eri linjoilla kuin nykyinen valtiovarainministeri Louekoski.

Ensimmäinen varapuhemies: Leimaverolakiin, ed. Seppänen!

Puhuja: Tässä asiassa peesaan sosialidemokraattista eduskuntaryhmää, jonka 29 kansanedustajaa viime vuonna esittivät sen sisältöisenä tämän lakiesityksen, että minä nyt ehdotan tätä, sen jälkeen kun samat sosialidemokraattiset kansanedustajat viime keväänä suoritettussa äänestyksessä hylkäsivät oman ehdotuksensa ja äänestivät omaa ehdotustaan vastaan. Eli tässä on nyt mahdollisuus esimerkiksi leimaverojen poistamiseen ensiasunnoilta ja muiltakin asunnoilta. Sitten se sisältää sen sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän enemmistön kannan, että leimaveroja pitäisi lisätä esimerkiksi pörssiosakkeiden vaihdannassa ja sillä tavalla pyr-

kiä vaikuttamaan kasinotalouden kielteisiin ilmiöihin, jotka ovat tulleet nykyisinä pörssiromahduksina vastaan monille ihmisille.

Tältä osin toivoisin, että sosialidemokraatit, jotka yleensä ovat omia esityksiään vastaan silloin, kun kysymys on aloitteesta, olisivat tässä asiassa oman vanhan aloitteensa, minun nykyisen aloitteeni, puolella. Toivon heille voimaa ja rohkeutta ajaa läpi se neljän kohdan miniohjelma, joka pääosin myötäilee oppositiopuolueiden tavoitteita, ei tosin yllä lähellekään oppositiopuolueitten tavoitteiden tasoa, mutta joka miniohjelma on tämän syksyn keskustelunaihe eduskunnassa. Me jännitämme, onko siinä asiassa sosialidemokraattinen puolue kenties sitä mieltä kuin on eduskuntaan jätettyjen aloitteiden muodossa ollut. Eli minä olen tässä asiassa pelkästään peesaamassa sosialidemokraatteja niin kuin edellisessäkin asiassa, sellaisia sosialidemokraatteja, joilla vielä on oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon taju.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

19) Ed. Astalan ym. lakialoite n:o 53 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 103 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Astala: Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan lakialoitteessani, että tulo- ja varallisuusverolain 103 §:ää muutettaisiin. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää tärkeänä yhteisvastuuvähennyksen säätämistä valtionverotuksessa vähennyskelpoiseksi.

Tulo- ja varallisuusverolaissa ei enää ole mahdollisuutta vähentää lahjoitusta, joka on tehty kehitysyhteistyöhön tai humanitaariseen toimintaan kotimaassa tai ulkomailla. Katsomme, että kansalaisten ja yhteisöjen

yhteisen vastuun ottamista tulee tukea sää-
tämällä kehitysyhteistyöhön ja humanitaari-
seen avustamiseen annettu lahjoitus uudelle-
leen vähennyskelpoiseksi kokonaistulosta
valtionverotuksessa.

Ehdotamme, että vähennystä tällä kerralla
kutsutaan laissa yhteisvastuuvähennykseksi.
Nykyisin osakeyhtiö, osuuskunta tai muu
yhteisö saa valtionverotuksessa vähentää ko-
konaistuloistaan tietyin rajoituksin rahalah-
joituksen, kulttuuriperinteen säilyttämistä
edistävän lahjoituksen tai tiedettä ja taidetta
edistävän lahjoituksen. Yhtä arvokas on
mielemme lahjoitus kehitysyhteistyöhön ja
humanitaariseen apuun.

Ehdotamme lahjoituksen hyväksyttäväksi
tarkoitukseksi kehitysyhteistyön ja humani-
taarisen avustamisen ulkomailta, jolloin jäl-
kimmäiseen tarkoitukseen sisältyy niin sodan
kuin erilaisten teollisuusonnettomuuksien tai
luonnontuhojen tai nälänhädän uhrienkin
avustaminen. Lahjoittajan turvaksi on syytä
sääntää, että valtiovarainministeriö määritte-
lee ne yhteisöt, joille tehtävät lahjoitukset
oikeuttavat yhteisvastuuvähennyksen.

Arvoisa puhemies! Yhteisvastuuvähennys
olisi vahvistamassa yhteisvastuun, globaali-
sen vastuun, kasvua maassamme. Pidämme
tavoitetta tärkeänä arvopäämääränä. Toi-
vomme sille yleisempääkin arvostusta. Toi-
vomme yhteisvastuuvähennyksen säätämistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään
ja asia lähetetään valti o v a r a i n v a l i o -
k u n t a a n.

20) Ed. Rinteen ym. lakialoite n:o 56 laiksi Outokumpu Oy:n eläkeläisten eläkeoikeuk- sien palauttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Pu-
hemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetet-
täisiin sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vuoristo: Arvoisa puhemies! Laki-
aloite Outokummun eläkeläisten eläkeoi-

keuksien palauttamiseksi, joka sattumoisin
koskettaa myös omaa isääni, on sekä oikeu-
tettu että oireellinen. Oireellista ajallemme
on, että ihmiset joutuvat erilaisten heistä
itsestään johtumattomien toimenpiteitten
kohteeksi vastoin omaa oikeustajuaan. Suuri
kysymyshan tässä mielessä on tietysti pank-
kien yksipuolinen korkotoiminta, joka ilmi-
selvästi sotii ihmisten oikeustajua ja heidän
oikeusajattelunsa pohjalla olevaa kohtuuskä-
sitettä vastaan. Ihmiset hyvin ymmärtävät
suuren oikeudellisen periaatteen ja lainsääd-
ännöllisen ohjeen: ”Mikä ei ole kohtuus, ei
saata olla lakikaan.”

Meidän lakiasäätävinä kansanedustajina
olisi tästä oltava perillä kuin myös siitä,
mikä ihmisten oikeustaju on, sillä nimittäin
se on. Kansalla on oikeustaju, vaikka kuinka
joskus tuntuisi siltä, että kansa itsessään on
pikemminkin ongelma taikka korkeintaan
toimenpiteitten objekti kuin valtaa käsissään
ja oikeustajua päässään ja sydämessään kan-
tava subjekti.

Enemmän kuin eläkkeitten markkamääris-
tä ja itsekkäistä pyyteistä Outokummun elä-
keläisten kohdalla on kysymys juuri heidän
oikeustajustaan, jolla he eivät pysty selvittä-
mään muuttunutta eläkekäytäntöä. Siitä
syystä he ovat ed. Rinteen ja meidän mui-
denkin välityksellä, jotka olemme tavalla tai
toisella olleet asiassa mukana, kääntyneet
eduskunnan puoleen.

Vastauksemme tähän on siis tämä lakialoi-
te tilanteen oikaisemiseksi ja siten heidän
asemansa oikeudenmukaistamiseksi. Toivon
lakiesityksen otettavaksi vakavasti ja pikai-
sesti käsittelyyn valiokunnassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään
ja asia lähetetään sosiaalivaliokun-
t a a n.

21) Ed. Rengon ym. lakialoite n:o 57 laiksi rikoslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Pu-
hemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetet-
täisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on rikoslain muuttamisesta ja koskee rattijuoppoutta. Tietenkin kun tämän päivän kiihkeä verokeskustelua on kuunnellut, niin tuntuu, että tämä on kovin kaukana ihmisten arjesta. Mutta totuus on se, että tavallinen ihminen elää ja meillä on suuria ongelmia myös rattijuoppouden lisääntymisestä kentällä, kun itse kukin liikenteessä liikumme, puhumattakaan niistä kodeista, joita rattijuoppoustopaturmat ja liikennerikkeet ovat kolhineet peräti kuolemantapauksiin saakka.

Vuonna 1989 liikenteessä kuoli 700 ja loukkaantui yli 11 000 henkeä. Valtaosa näitten syitten selvittelyissä on osoittautunut alkoholin vaikutuksen alaisiksi liikennetapaturmiksi niin, että alkoholipitoisuudet ovat olleet 1,0 — 2,5 promillen välillä.

Yleinen suhtautuminen rattijuopumukseen vaikuttaa yleiseen liikennemoraaliin. Valituksessa on lähdeittävä täysraittisuuden periaatteesta ja ihanteesta. Nyt kuitenkin on tilanne se, että yleinen kansalaisvälinpitämättömyys on lisääntynyt ja yhä harvempi uskalttaa ja rohkenee vaatia edes ihanteena täysraittuutta liikenteeseen. Mielestäni tällainen kansalaisvälinpitämättömyyden höltyminen asiassa kuin asiassa, jossa on kysymys oikean ja väärän normirajan vetämisestä, on väärin ja valitettavaa. Yhdyn edelliseen puhujaan, että kansalaisilla on selvä käsityskyky vielä siitä, mikä on oikeudenmukaista ja oikein.

Henkilökohtaisesti en tiedä, onko sattuma, mutta tämän syksyn aikana olen liikenteessä liikkuessani saanut jo kaksi rattijuoppoa kiinni yksinkertaisesti havainnoimalla, miten autoilijat käyttäytyvät liikenteessä, ja soittojen ja kontrollien jälkeen olen saanut ymmärtää, että aistin oikein, rinnallani ajoi rattijuoppo. Voi tietenkin olla sattuma, mutta yleistä kansalaishavainnointia tehdessämme toteamme, että tämä yleistymisen on totta, ja on vastuutonta liikkua alkoholin vaikutuksen alaisena vilkasliikenteisillä teillä.

Nykyinen 0,5 promillen rangaistusraja on tukenut yleistä käsitystä siitä, että voi ottaa yhden pullon keskiolutta. Sellaisen yhden pullon jälkeen olo voi olla, että voi ottaa toisen ja näin edelleen, ja tätä liukumaa ja hyväksyntää on tullut. Tässä lakialoitteessa, jossa on 32 nimeä, ja totean, että nimiä olisi

varmasti saanut enemmänkin, kun olisi ollut aikaa kerätä budjettikeskustelun kiireitten välissä, ehdotetaan 0,5 promillerajan pudottamista 0,2 promillerajaan.

Omassa keskustan eduskuntaryhmässäni käytiin jo keväällä periaatekeskustelu tästä rajasta ja myös täysraittisuuden rajasta. Asian tuntijat ilmoittivat, että nykyiset lääkitykset aikaansaavat jo pientä promillerajan korotusta, ja nollaraja on ehkä liian paljon vaadittu. Päädyimme tähän kompromissiin, 0,2:n promillerajaan.

Vesiliikennettä ei voida suoraan rinnastaa tieliikenteeseen, kuitenkin alkoholin vaikutuksen alaisena liikkuminen vesillä on myös huolestuttavassa määrin lisääntynyt. Veneylyn lisääntyessä on oletettavaa, että tämä käyttäytymistapa ei tule hevin muuttumaan. Vesiliikennejuopumuksen 1,5 promillen raja on nykyoloissa aivan liian korkea. Tämä lakiesitys esittää 1,5 promillerajan pudottamista 1 promilleen vesiliikenteessä.

Kansalaismielipide yleensä näissä asioissa, lehti kuin lehti eri puolilla maata, vaatii eduskunnalta toimenpiteitä rattijuopumuksen kuriin saattamiseksi. Tässä lakialoitteessa on nimiä käsittääkseni kaikista muista ryhmistä paitsi kokoomuksesta, josta en saanut ahkerasta yrittämisestä huolimatta yhtään nimeä. Olen myös tietoinen siitä, että sosiaalidemokraattisten kansanedustajien toimesta on liikkeellä vastaavanlainen rattijuoppoutta koskeva lakialoite. Olen iloinen siitä, että se aloite on myöskin liikkeellä. En tunne sen sisältöä enkä voi ottaa kantaa, mutta toivon hartaasti, että tähän asiaan valiokunnassa paneudutaan huolella ja ryhdytään kansalaisten vaatimiin toimenpiteisiin, jotta rattijuopot vähenevät ja liikennekuri voidaan tältä osin palauttaa.

Ed. Väänänen: Rouva puhemies! Alkoholi-ongelma Suomessa on luku sinänsä. Eduskunta on pariinkin otteeseen hyväksynyt esimerkiksi promillerajan poistamista edellyttävän ponnin, kun se on käsitellyt talousvaliokunnan mietintöä Alkon hallintoneuvoston kertomuksen johdosta. Esimerkiksi vuonna 1986 äänin 102—67 hyväksyttiin ponsi, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rattijuopumusta koskevien säännösten muuttamiseksi niin, ettei moottoriajoneuvolla ajo ole sallittua vähänkään alkoholia nauttineena.

Mitään ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaikka ponnien sisältö on hyvin yksiselitteinen. Asian valmistelu kuuluu oikeusministeriölle, joka on miettinyt asiaa nyt kolme ja puoli vuotta.

Ylipäättänsä me olemme olleet aika hitaita näissä asioissa toimiin. Esimerkiksi promillerajat otettiin käyttöön Norjassa jo vuonna 1936, Ruotsissa 40-luvun alussa, mutta Suomessa vasta 70-luvun lopussa. Harkinta-aikaa on ollut siis nelisenkymmentä vuotta Norjaankin verrattuna. Ruotsin päätös promillerajan alentamisesta 0,2:een lisänee paineita samaan suuntaan. Mutta ellei nyt jotakin tapahdu rattijuoppouskysymyksessä, niin ilmeisesti kansalaismielipide jollakin lailla turtuu ja uhrien asema entisestään vaikeutuu. Jos lähdetään siitä, että yhteiskunnan tulee suojella jäseniänsä, mielestäni tässä aloitteessa kiinnitetään huomiota oikeaan asiaan, ja toivoisi, että tämä viivyttely, mitä esimerkiksi oikeusministeriössä on tapahtunut, saisi toisenlaisen suunnan.

Ed. Ala-Harja: Arvoisa puhemies! Ed. Rengon aloite on aivan hyvä ja kannatettava. Mutta niin kuin hän itsekkin totesi puheenvuorossaan, suurimmalla osalla rattijuoppoista, jotka olivat aiheuttaneet kuoleman, oli todettu 1—1,2 promillen alkoholipitoisuus. Liikenneturvatutkimuksen mukaan Suomessa juuri rattijuoppoilla promillerajat ovatkin todella korkeita. Ne ovat yli 1,5 promillen, siis vastaten törkeää rattijuoppoutta. Saman tutkimuksen mukaan rattijuopot eivät ole joutuneet kiinni sattumalta, vaan se on seurausta pitkästä alkoholien käytöstä. He ovat lähteneet ajamaan tietoisesti humalassa ottaen riskin.

Jos tämä pieni alennus tehdään 0,5:stä 0,2:een promilleen, niin se on kyllä ihan hyvän suuntainen, mutta mielestäni pitäisikin laskea törkeän rattijuoppouden rajaa 1,5:stä 1 promilleen. Silloin saisimme kiinni juuri nämä, jotka ovat hengenvaarallisia liikenteessä. Samaan olisi hyvä liittää hoitoonohjaus ja todella suuremmat, pahemmat seuraamukset rattijuoppoudesta. Nythän voi sama henkilö syylistyä useita kymmeniä kertoja rattijuoppouteen, vaikkei hänellä ole edes korttia.

Ed. Anttila: Arvoisa puhemies! Alkoholien käyttöön voimme vaikuttaa oikeilla

asenteilla. Asenteisiin taas voimme vaikuttaa lainsäädännöllä, ja parhaillaan keskustelussa oleva lakialoite on yksi näistä. Ed. Väänänen aivan oikein totesi, että Ruotsissa on rajaa laskettu, ja nyt varmasti paineet Suomessakin ovat saman suuntaiset. Odotetaan vain, että oikeusministeriö mahdollisimman nopeasti toisi tänne asiaa koskevan esityksen. Alkoholiongelmahan on yksi suomalaisen yhteiskunnan polttavimpia ongelmia. Totta kai tämän asian ratkaisemisessa erittäin suuri vastuu on kasvattajilla, kodeilla ja kouluilla, koska siellä annetaan oikeat elämänasenteet.

Ed. Almgren: Arvoisa puhemies! Ed. Renko aivan oikein kiinnitti huomiota siihen, että rattijuoppouteen yleisessä keskustelussa suhtaudutaan hiukan naureskellen, niin kuin juoppouteen yleensäkin. Siinä nähdään jotakin huvittavaa, vaikka niin ei pitäisi olla.

Muistutan siitä, että ratkaisevan virheen eduskunnan enemmistö teki silloin, kun säädettävänä oli voimassa oleva tieliikennelaki. Silloin eduskunta nimittäin joutui käsittelemään sekä liikennevaliokunnan että lakivaliokunnan muotoileman pykälän siitä, miten pitäisi suhtautua rattijuoppouteen.

Keskustelun aikana toisessa käsittelyssä nykyinen varapuhemies ed. Pesälä teki esityksen, jota ed. Suonio silloin kannatti, että lakiin olisi sisällytetty lakivaliokunnan muotoilu siitä, että autoa tai mitä tahansa liikenteessä olevaa välinettä ei saa laisinkaan ajaa, jos on nauttinut väkijuomia. Valitettava virhe johon viittasin, tapahtui siinä, että eduskunta kahden äänen enemmistöllä poisti tämän hyvän pykälän. Olen sitä mieltä, että mm. tämän kaltainen menettely loi sitä pohjaa, johon ed. Renko aivan oikein viittasi, että rattijuoppoutta ei sittenkään pidetä vakavana asiana.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Kunnioitan suuresti ed. Ala-Harjan näkemystä alkoholikysymyksistä, koska hän toimii aktiivisesti raittiusjärjestöissä. Mutta samalla totean, että se asia, mitä hän peräänkuulutti, on lakialoitteen 2 §:ssä, törkeän rattijuoppouden 1 promillen raja. Lisäksi siinä todetaan, että törkeästä rattijuoppoudesta on tuomittava vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi ja vähintään 60 päiväsakkoon.

Samalla totean, että enenevässä määrin huolta kannetaan nuorista, jotka ajavat joko

kortitta tai kortilla alkoholin vaikutuksen alaisina. Joten tässä jouduttaisiin ilmeisesti etenemään monella rintamalla, jottei tuloksenä ole törkeitä rattijuoppoja. Tavallaan lakialoitteen taustalla on ennakoi va ja tottumusasteeseen pureutumisen halu eivätkä pelkästään törkeät rattijuopot.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki valiokuntaan.

22) Ed. Rusasen lakialoite n:o 58 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 89 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen

mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.38.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

